

1954: el miracle de Berna o el sentit de la tragèdia?

Noel Eduardo / @NoelEduardo

4 de juliol, 17h. Wankdorfstadion de Berna. Tarda plujosa a la capital suïssa. Sobre el terreny de joc pesat, les seleccions d'Hongria i d'Alemanya Federal. **És la final del primer Mundial retransmès per televisió, aquell que tornava a Europa la màxima competició de seleccions, 16 anys després de França'38.** El 1942 i el 46 no hi va haver competició degut a la Segona Guerra Mundial i les seves conseqüències, i el 1950 es va disputar al Brasil.

L'enfrontament ja havia tingut lloc a la fase de grups de la mateixa competició, dues setmanes abans, amb un resultat de 8-3 per als hongaresos. En aquell partit de fase de grups, el 20 de juny, el jugador alemany Liebrich lesionaria -intencionadament, diuen- l'hongarès Ferenc Puskas, l'estrella que sobresortia en la constel·lació dels Czibor, Bozsik o Kocsis. **Aquella lesió marcaria el futur de la competició. I potser d'alguna cosa més.**

Els "màgics magiars", o "l'equip d'or", com també se'ls coneixia, eren considerats la selecció del moment. Comptava amb un sistema de joc totalment renovador i era la gran favorita per endur-se aquell mundial: no només feia un futbol espectacular, sinó que a més era competitiva i molt efectiva. La [humiliació futbolística](#) (3-6) a què mesos abans va sotmetre a Anglaterra a Wembley davant de 100.000 atònits espectadors britànics, i 33 partits seguits -uns 4 anys i mig- sense conèixer la derrota (incloent la victòria en els Jocs Olímpics d'Helsinki'52), així ho certificaven.

Futbolísticament, Hongria vivia en l'abundància de felicitat. Fins arribar a la final, ho va guanyar tot amb un total de 25 gols a favor en el Mundial més golejador de la història. **Arguments de pes per endur-se la llavors anomenada Copa Jules Rimet cap a Budapest.**

La selecció teutona, en canvi, comptava a priori amb diversos handicaps que no la feien estar entre les favorites. L'equip estava format per jugadors que disputaven lligues regionals (la Bundesliga es crearia 9 anys més tard), per bé que comptava amb Fritz Walter, llegenda del Kaiserlautern, club al que va arribar amb 9 anys, va debutar al primer equip amb 17, i del qual se'n va retirar amb 39, i de la selecció alemanya (de la qual n'és capità honorífic junt amb [Uwe Seeler](#), Franz Beckenbauer i Lothar Matthäus). Walter ja en tenia 33 a Suïssa, però encara jugaria el següent Mundial a Suècia el 1958. Llevat d'ell, pocs destacaven per la seva qualitat tècnica en aquell combinat. Però sí per la seva entrega, marca registrada alemanya especialment des de llavors. **El pulmó al mig del camp era Ottmar Walter, germà de Fritz. Un fet insòlit en la història dels mundials fins llavors que dos germans participessin en una final.** Equip compacte, fort a les àrees, lluitador. Però, a priori, inferior a l'Hongria que havia despertat l'admiració de tothom en els darrers anys, i sobretot en aquella fase final.

Malgrat tot, per sobre de les mancances esportives, el veritable dèficit d'aquella selecció tenia més a veure amb qüestions anímiques. El país passava per la pitjor etapa en la seva història contemporània, en plena postguerra. Derrotat, dividit, moralment enfonsat. **Alemanys avergonyits. Alemanys deportats. Expulsats. De Polònia, de la Unió Soviètica, de Romania, d'Hongria o de Iugoslàvia.** Alemanys assassinats o, en el millor dels casos, enviats a camps de treball. Alemanys transportats a Sibèria. Alemanys morts de fred i d'inanició.

Potser per tot plegat, o perquè el talent futbolístic de Fritz Walter el va salvar -diuen- d'una mort gairebé segura en un camp de concentració rus, aquell grup de jugadors alemanys liderats pel menut irreductible Sepp Herberger, entrenador autoritari i grandíssim motivador, va comptar amb

el sentit de la tragèdia necessari per obrar el que es va batejar com **“El miracle de Berna”: 3-2 per als alemanys.**

Potser perquè dues setmanes abans havien rebut 8 gols i van saber estudiar el rival. Potser perquè se sabien pitjors i es van treure la pressió del damunt. Potser perquè als 8 minuts de partit perdien 2-0, i van pensar que ja no tenien res a perdre. O potser perquè vivien en un país derrotat, dividit i enfonsat, i es van aferrar al futbol per sortir d'aquell infern com fos.

El cas és que el sentit de la tragèdia, terme encunyat per Juan Villoro en el seu magnífic ‘Dios es redondo’ (Ed. Anagrama, 2006), és **l'únic argument mitjanament racional per explicar aquell miracle que va donar el primer campionat del món a Alemanya**, i que va començar a forjar el caràcter del futbolista teutó. De pas, la victòria va tornar, 15 anys després que esclatés la guerra, el somriure a la població. El triomf es va veure com un símbol de renovació, de recuperació de l'orgull i la confiança. Va tenir un efecte psicològic molt important en els alemanys i va empènyer el país a aixecar-se.

L'entrenador d'aquell equip, Joseph “Sepp” Herberger (‘El Cap’, com el coneixien arreu del país), va jugar un paper important en aquest procés de ressorgiment alemany, en tant que ideòleg i creador de l'equip que per fi va aconseguir derrotar la totpoderosa Hongria més de 4 anys després. **Tres mesos després d'aquell partit, la OTAN convidaria la República Federal Alemanya a convertir-se en membre de l'organització i aquell país en reconstrucció començaria a percebre l'oportunitat d'integrar-se a Europa.**

El que hauria passat si Puskas no hagués arribat tocat a la final, fruit d'aquella entrada de Liebrich, mai no ho sabrem. Com tampoc no sabrem què hauria passat si William Ling, l'àrbitre de la final, no hagués anul·lat el gol que el mateix Puskas, coix, va fer poc abans d'acabar el partit i que hagués significat l'empat. **Tampoc si Adi Dassler (fundador d'Adidas) no hagués dissenyat aquelles innovadores botes que van permetre als alemanys una millor adherència al terreny de joc que els seus rivals.**

Sí sabem, però, que després d'aquella derrota la selecció hongaresa es va refer i va tornar a mostrar-se imponent i brillant. Va guanyar a la “mare” URSS en camp contrari per primer cop a la història. Va acumular de nou importants ratxes de partits invicte i ja somiava amb el Mundial següent, a Suècia el 1958. Però la tardor de 1956 esclataria a Hongria la revolució contra el règim comunista i el Honved, columna vertebral d'aquella selecció, era a Bilbao per jugar contra l'Athletic en el partit d'anada de l'eliminatòria de vuitens de final de la Copa d'Europa. **Molts d'aquells jugadors com Czibor, Puskas o Kocsis van preferir no tornar al seu país, desmembrant per sempre més una selecció a la qual, segurament, no va acompanyar el sentit de la tragèdia.**